

Perspectives Internacionals d'Educació

COM VOLEM QUE SIGUI LA PROFESSIÓ DOCENT? Pràctiques, percepcions i polítiques educatives

Montse Ros, Miquel Martínez, Enric Prats
desembre 2015

Antecedents a Catalunya: debats i informes

Informes i activitats sobre polítiques de professorat (F. Bofill)

- *El professorat i el Sistema Educatiu Català. Propostes per al debat.* Martínez, 2008.
- *El professorat de Catalunya.* Pedró, 2008.
- *El benestar als centres i en el professorat. L'estat de l'educació a Catalunya. Anuari 2011.* Longás & Martínez, 2012.
- *Quins lideratges cal promoure en el professorat i l'alumnat?* (debat) 2012.
- *El professorat treballa en condicions adequades?. TALIS 2013.* Prats, Tey & Marín, 2014.
- *Qui ha de promoure el compromís ètic del professorat?* FMRP, 2014.
- *Les expectatives del professorat, clau de l'èxit educatiu?.* Tarabini, 2015
- *Què funciona en educació? Incentius econòmics per al professorat.* Escardíbul, 2015
- *Anuari dels reptes educatius 2015* (cap. "Polítiques de professorat", Prats), Vilalta (dir.) 2016.

'The Teaching Profession in Europe'. Característiques

- Síntesi i resum de dades existents (TALIS, informes Eurydice, recomanacions CE, dades Eurostat)
- Majoritàriament referit a professorat d'educació secundària obligatòria (ISCED2)
- Presenta dades segregades per estats
- Temes
 - Condicions sociodemogràfiques i laborals del professorat
 - Formació inicial i accés a la professió
 - Carrera professional
 - Mobilitat transnacional
 - Atracció de la professió docent
- Temes triats per debatre:
 - Condicions laborals del professorat
 - Formació del professorat
 - Prestigi social de la professió docent

Condicions laborals

- En les darreres dècades, el professorat ha ampliat les seves funcions, en quantitat i complexitat.
- A Catalunya, les condicions laborals de la docència han experimentat un enduriment acusat en els darrers anys: retallades, augment de ràtios, substitucions, precarització, etc..
- Les mesures legislatives han augmentat la distància amb la comunitat educativa i el professorat (síntoma de desconfiança).
- Més presència de dones (57%).
- Prop de la meitat de la plantilla es jubila en dues dècades.
- Lenta i dèbil progressió salarial (40% en 40 anys).
- Baixa inversió en educació (per sota del 4% a CAT). Dèficit acumulat.

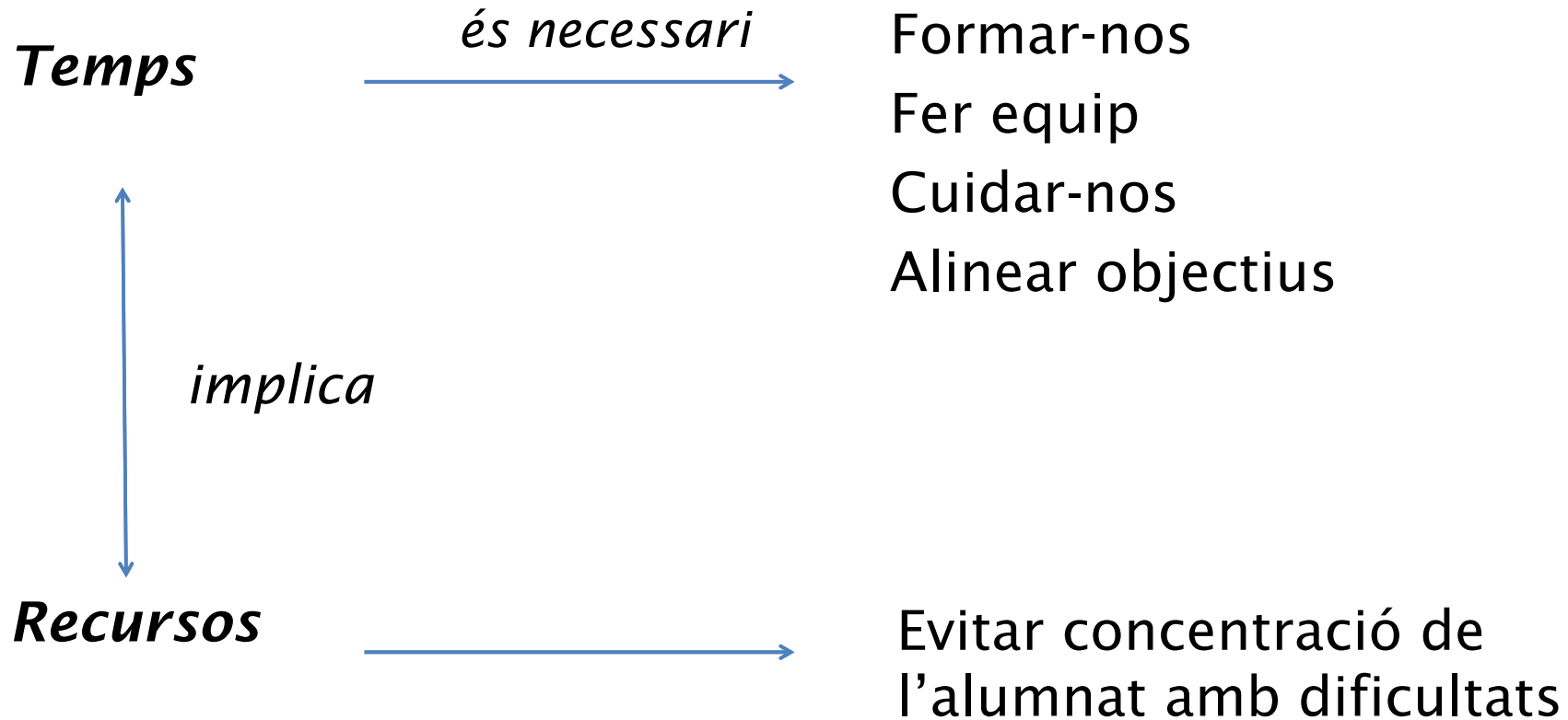

Condicions laborals: interrogants

1. En termes de política educativa, quines mesures concretes caldria implementar per millorar les condicions laborals del professorat?
2. Com afecten aquestes condicions en la salut física i mental del professorat? Com es poden superar aquests dèficits en salut laboral dels docents?
3. Des del punt de vista de la identitat professional, quines mesures caldria posar en marxa per incrementar l'autoestima professional?

Condicions laborals: recomanacions (1)

Condicions laborals: recomanacions (2)

Empoderar

Professorat

Centre

Autonomia de centre
Organització eficient
Avaluació – feedback
Centre formador

Participació decisions
Representació i defensa col·lectiva
Professionalització
Feedback – avaluació
Incentivació salarial

Formació inicial del professorat

- Necessitat d'establir criteris o requisits per accedir als estudis docents (PAP a infantil-primària; grau a secundària).
- La formació inicial del professorat d'infantil-primària i de secundària és desigual: tendència a nivell de Màster.
- Revisió dels continguts i metodologies en formació inicial.
- Increment de la relació entre teoria-pràctica i universitats i escoles.
- Reforçament de la dimensió investigadora en els plans d'estudis.
- Atenció i rigor en els nivells d'exigència en els estudis.
- Connexió entre formació inicial i formació permanent.
- Coherència entre formació inicial i accés a la professió (ajustament entre oferta i demanda).

Formació inicial del professorat: interrogants

1. Quin és el model de formació idoni per al professorat que necessita el sistema educatiu actual? Quin sentit tindria introduir un MIR docent, o any d'immersió en un centre, i en quines condicions?
2. En quina mesura les universitats preparen prou bé el futur professorat? Cal incrementar els nivells d'exigència en els estudis?
3. Quines iniciatives concretes cal posar en marxa per millorar la formació permanent?

Formació inicial del professorat: recomanacions

1. Avançar cap a una estructura de model formatiu dels docents més comprensiu i comú per a tota l'educació bàsica.
2. Promoure un model de formació contínua a partir de conrear experiències d'innovació i creació de xarxes entre docents i centres.
3. Vertebrar la formació al voltant de la pràctica.
4. Transformar el model formatiu amb un enfocament més integral, competencial i compromès amb la qualitat dels aprenentatges dels futurs docents.
5. Millorar la qualitat dels formadors de docents.
6. Generar canvis en els marcs legals i culturals de les institucions implicades en la formació i selecció dels docents.

Prestigi social de la professió docent

- Bona consideració social de la professió docent però baixa percepció de reconeixement per part del professorat.
- Manca de confiança real dels poders públics en la tasca docent (bones declaracions i fluixes inversions).
- Relat mediàtic massa centrat en resultats i poc en processos (iniciatives, contextos, etc.).
- Presència excessiva de polítics, administradors i experts parlant d'educació. L'educació com a confrontació partidista.
- Dificultat del professorat de situar el “seu” discurs en els mitjans de comunicació: “L'educació no té grans històries per explicar”.
- Baixa atracció de la professió docent entre estudiants de secundària.

Prestigi social de la professió docent: interrogants

1. Com s'explica el diferencial que mostren les dades entre la baixa autopercepció social del professorat i el bon nivell de prestigi que mostren les enquestes? Hi pot haver un discurs soterrat contrari o de desprestigi de la professió docent?
2. Quins actors socials tenen una més alta responsabilitat en el grau de prestigi social del professorat? En particular, quin compromís haurien d'assumir els poders polítics per afavorir i donar suport a iniciatives de millora en aquest àmbit? Quin ha de ser el paper dels mitjans de comunicació? Quin és el grau de responsabilitat del mateix professorat i de la resta de professionals (administració, acadèmics, etc.) per millorar el prestigi de la docència i l'educació?
3. Quins aspectes fan atractiva la professió docent? Quins aspecte la fan gens atractiva? Com poden incidir els serveis d'orientació i el professorat de secundària en el reconeixement social i el prestigi dels docents, i fer més atractiva la professió docent?

Prestigi social de la professió docent: recomanacions

1. Obrir portes i finestres dels centres educatius, visibilitzar la realitat educativa i transmetre confiança.
2. Promoure l'autonomia real dels centres docents i del professorat, amb la dotació de recursos adequada.
3. Reforçar el compromís ètic per avançar cap a una autorregulació de la professió.
4. Consensuar un discurs comú (professorat, administració, etc.) sobre el que ha de ser avui l'educació, i posar en valor la figura del professorat.
5. Ampliar horitzons i expectatives en termes de carrera docent.
6. Reivindicar la veu del professorat com un actor social rellevant.

Consideracions finals

- Alta pressió sobre el professorat per resoldre problemes del sistema educatiu i de la societat.
- Forta dependència dels resultats quantitatius de les enquestes internacionals. Manca d'estudis de caire qualitatiu.
- Quant a Catalunya, necessitat d'actualitzar dades sobre professorat i d'elaborar nous informes sobre la situació laboral del professorat.
- Necessitat d'augmentar la despesa en educació bàsica i en recerca educativa.
- Aprofundir en el debat sobre el model de formació de professorat i en el disseny de la carrera docent.
- Promoure polítiques per a l'atracció del talent a la docència.

Perspectives Internacionals d'Educació

COM VOLEM QUE SIGUI LA PROFESSIÓ DOCENT? Pràctiques, percepcions i polítiques educatives

Montse Ros, Miquel Martínez, Enric Prats
desembre 2015